Resposta da DXPAIT da Consellería do Mar ás alegacións realizadas polo Consello Regulador da DOP Mexillón de Galicia ao anteproxecto da Lei de Calidade Alimentaria de Galicia

O Consello Regulador da DOP Mexillón de Galicia presenta no trámite de audiencia no procedemento ao Anteproxecto da Lei de Calidade Alimentaria de Galicia escrito de alegación, asinado o 5 de maio de 2022,no que manifesta:

ALEGACIÓN PRIMEIRA

"(...) nova lei regula a calidade alimentaria, a calidade dos alimentos. Na exposición de motivos se desprende que son de consideración na nova regulamentación: tanto produtos alimentarios dos sectores agrícola e gandeiro; como os dos sectores da pesca, marisqueo e acuicultura; como os produtos elaborados polas empresas-industrias alimentarias galegas.

Así peixes, mariscos e incluso algas, na súa condición de alimentos ou produtos alimentarios, estarán regulados pola nova lei en distintos aspectos da calidade (tanto estándar como diferenciada), control, inspeccións, etc.

A dualidade auga/terra na orixe dos alimentos non debera limitar, nesta norma, os aspectos que teñen que ver coa súa promoción e valorización a través de figuras de calidade diferenciada.

Por elo, entre os fins da nova lei de calidade alimentaria de Galicia (art.3.m) deberíase incluír: a valorización da peculiaridade dos produtos agrarios e dos produtos da pesca, a acuicultura e o marisqueo tradicionais e innovadores de Galicia, fomentando os signos distintivos de orixe e calidade e o prestixio e a rendibilidade da industria alimentaria galega como instrumento básico de desenvolvemento económico no medio rural e do costeiro. De xeito específico, mellorar as rendas percibidas polos produtores primarios para acadar unha remuneración xusta do seu traballo.

RESPOSTA:

O espírito da Lei de calidade alimentaria de Galega é que sexa aplicable, tal e como se establece no seu artigo 2, á totalidade das actuacións que se realicen no territorio da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de conformidade dos procesos de produción, transformación e comercialización de produtos alimentarios e de materias e elementos para a produción e comercialización alimentaria

Polo tanto, e aos efectos de darlle mais claridade á redacción e axustala á finalidade pretendida cabe estimar a alegación presentada e proponse como nova redacción a este apartado m) do artigo 3 a seguinte:

m) Valorizar a peculiaridade dos produtos tradicionais e innovadores de Galicia, tanto os agrarios como os procedentes da pesca, a acuicultura e o marisqueo, fomentando os signos distintivos de orixe e calidade e o prestixio e a rendibilidade da industria alimentaria galega como instrumento básico de desenvolvemento económico no medio rural e do costeiro. De xeito específico, mellorar as rendas percibidas polos produtores primarios para acadar unha remuneración xusta do seu traballo.

ALEGACIÓN SEGUNDA

No anteproxecto de lei, a definición de alimento ou produto alimentario [art.4.a)]: (i) reproduce a definición de alimento incluída na ley 28/2015 de 30 de julio, para la defensa de la calidad alimentaria (art. 4.a), que a súa vez reproduce parcialmente a definición de alimento recollida no art. 2 do Regulamento (CE) nº 178/2002.

(ii) fai mención específica dos moluscos bivalvos, os equinodermos os tunicados e os gasterópodos recolectados ou producidos e, de ser preciso tratados, con destino ao consumo humano, tanto se foron transformados total ou parcialmente coma se non.

Non se entende a necesidade desta última mención específica que fai referencia exclusivamente a certos grupos de mariscos, deixando fora a outros grupos de mariscos, aos peixes e ás algas.

De ser necesaria a mención especifica dos produtos do mar dentro da nova regulamentación sobre calidade alimentaria de Galicia, sería más pertinente nomear a este tipo de alimentos como ó fai a lei 2/2005 de promoción e defensa da calidade alimentaria galega (art 3. 1), isto é, "os produtos da pesca, acuicultura e marisqueo" con destino ao consumo humano.

RESPOSTA:

O Regulamento 178/2022, de 28 de xaneiro, polo que se establecen os principios e os requisitos xerais da lexislación alimentaria, define no seu artigo 2 "alimento" ou "produto alimenticio" como :

"calquera substancia ou produto destinado a ser ou razoablemente susceptible de ser inxerido polos humanos, sexan ou non procesados total ou parcialmente.

"Alimento" inclúe bebidas, goma de mascar e calquera substancia, incluída a auga, incorporada intencionadamente aos alimentos durante a súa fabricación, preparación ou tratamento. A auga incluirase despois do punto de cumprimento definido no artigo 6 da Directiva 98/83/CE e sen prexuízo dos requisitos establecidos nas Directivas 80/778/CEE e 98/83/CE.

"Comida" non inclúe:

a) alimentación;

b) animais vivos, salvo que estean preparados para ser comercializados para o consumo humano;

c) plantas antes da colleita;

d) os medicamentos segundo a definición das Directivas 65/65/CEE (1) e 92/73/ CEE (2) do Consello;

e) cosméticos segundo a definición da Directiva 76/768/CEE do Consello (3);

f) o tabaco e os produtos do tabaco definidos pola Directiva 89/622/CEE do Consello (4);

g) substancias estupefacientes ou psicotrópicas tal e como se definen pola Convención Única das Nacións Unidas sobre Estupefacientes, de 1961, e a Convención das Nacións Unidas sobre Substancias Sicotrópicas, de 1971;

h) residuos e contaminantes;

i) os produtos sanitarios definidos polo Regulamento (UE) 2017/745 do Parlamento Europeo e do Consello.

Dado que os moluscos bivalvos vivos, equinodermos, tunicados e gasterópodos non poden ser destinados ou non poden ser razoablemente susceptible de ser inxerido polos humanos sen seu previo paso por determinados establecementos onde se deben someter aos procesos de depuración, expedición e/ ou transformación, si se mantén a definición tal cual está no

Regulamento 178/2022, o ámbito da lei solo permitiría que fose de aplicación a estes produtos a partir de que fosen obxecto destes procesos que os convirten en alimentos.

Polo tanto é preciso incluír na definición as etapas previas, que permita a aplicación desta norma dende a dende á súa produción abranguendo todas as etapas da comercialización e/ou transformación ata chegar ao consumidor final.

Polas razóns expostas, cómpre non ter en consideración o contido desta alegación.

ALEGACIÓN TERCEIRA

A orixe dual dos alimentos (auga/terra) vese reflectida no título I relativo ás competencias, que para os alimentos de orixe mariña ou acuícola recaen na Consellería do Mar (art. 6).

No que se refire aos produtos -do mar- de calidade diferenciada, como a DOP (Denominación de Orixe Protexida) Mexillón de Galicia1, nos preocupa a indefinición e falta de precisión na súa consideración. Empezando polo redactado do artigo 6. que resulta confuso e pouco preciso sobre as competencia que ostenta a Consellería do Mar sobre os produtos do mar de calidade diferenciada, xa que no seu punto f. falase do fomento das denominacións de orixe (non das denominacións de orixe protexidas) e de distintivos de calidade (non distintivos de calidade diferenciada).

Ademais, en todo o título I, non se establecen accións de promoción dos produtos do mar de calidade diferenciada, nin o establecemento de liñas estratéxicas para o impulso dos produtos do mar de calidade diferenciada, nin o deseño da planificación estratéxica da promoción da calidade alimentaria diferenciada –no que ten que ver cos alimentos do mar de calidade diferenciada. A diferencia do que ocorre cos produtos agroalimentarios de calidade diferenciada.

Demandamos polo tanto que na nova lei teña unha maior consideración para os produtos do mar (da pesca, do marisqueo e da acuicultura) de calidade diferenciada, nomeadamente para aqueles produtos do mar de calidade diferencial asociada á orixe xeográfica por asegurar as máximas garantías en canto á súa vinculación co territorio de Galicia, promovendo así a xeración dun maior valor e benestar na nosa comunidade e axudando ao desenvolvemento e arraigo rural – neste caso costeiro- no noso

territorio e engrandecendo o patrimonio cultural, paisaxístico e gastronómico de Galicia.

RESPOSTA:

O espíritu do apartado f) do artigo 6 do anteproxecto da Lei de calidade alimentaria de Galega é que a Consellería do Mar ostente a competencia do fomento das distintas figuras de protección da calidade diferenciada que se desenvolven no título III deste anteproxecto de lei. Facer notar que entre as accións de fomento enténdense incluídas as de promover e impulsar estas figuras a través diversas iniciativas como poden ser as accións de promoción ou o desenvolvemento de plans estratéxicos.

Polo tanto, e aos efectos de darlle mais claridade á redacción e axustala á finalidade pretendida cabe estimar a alegación presentada e proponse como nova redacción a este apartado f) do artigo 6 a seguinte:

f) Fomento das figuras de protección da calidade diferenciada no sector da pesca, do marisqueo e da acuicultura.

ALEGACIÓN CUARTA

Entre as novidades plasmadas no anteproxecto se inclúe a creación, por parte da administración galega "dun referencial que servirá para identificar no mercado os produtos que se obtiveron conforme a normas que garanten a súa sostibilidade, entendida esta non só dende o punto de vista ambiental, senón tendo en conta tamén os aspectos económicos e sociais. Os produtores primarios do agro e do mar desempeñan un papel crave na transición cara a un sistema alimentario máis equitativo e sustentable, e recibirán apoio da política agrícola común e da política pesqueira común a través de novos fluxos de financiamento e réximes ecolóxicos para que adopten prácticas sostibles. Polo tanto, facer da sostibilidade unha marca abre novas oportunidades de negocio e diversifica as fontes de ingresos tanto para os homes e mulleres do campo e do mar como para as empresas alimentarias." (o entrecomillado reproduce literalmente un parágrafo da exposición de motivos).

Esta cuestión que se desenvólve no artigo 27, pero fai referencia exclusiva á produción agroalimentaria, excluíndo así deste referencial a produción do mar (da pesca, do marisqueo e da acuicultura).

Excluír aos produtos do mar no ámbito deste referencial, supón exclúe a estes produtos (as persoas e empresas que os producen e elaboran) das oportunidades e

beneficios que leva asociado este referencial (sistema de certificación da sustentabilidade). Por elo, a través da conselleria competente nos produtos alimentarios de orixe mariña e acuícola debera de crearse un sistema de certificación da sustentabilidade dos sectores pesqueiro, marisqueiro e acuícola que seguindo os principios desenvolvidos para o sector agroalimentario no artígo 27 recolla as especificidades dos sectores que están baixo a competencia da Consellería do Mar.

RESPOSTA:

Efectivamente, debe existir a posibilidade dentro desta norma que posibilite a certificación da sustentabilidade dos sectores pesqueiro, marisqueiro e acuícola que seguindo os principios desenvolvidos para o sector agroalimentario no artigo 27 recolla as especificidades dos sectores que están baixo a competencia da Consellería do Mar. Polo tanto, proponse como nova redacción a este Capítulo III do Título II do Anteproxecto da Lei de Calidade Alimentaria de Galicia:

CAPÍTULO III

Sostibilidade da cadea agroalimentaria e da cadea mar industria de Galicia

Artigo 27. *Sistema de certificación da sustentabilidade do sector agroalimentario e da cadea mar-industria de Galicia*

1. Co fin de mellorar a sostibilidade da produción agroalimentaria e da cadea mar – industria de Galicia nas súas vertentes ambiental, social e económica, establécese un sistema de certificación da sostibilidade do sector alimentario galego, que será xestionado e coordinado pola Axencia Galega da Calidade Alimentaria no caso dos produtos agrarios e a Consellería do Mar para os produtos procedentes da pesca, acuicultura e marisqueo .

2. O sistema de certificación da sostibilidade basearase nun conxunto de normas de produción e boas prácticas, encamiñadas a garantir o respecto ao medio ambiente, a calidade e a seguridade alimentaria, a protección das persoas traballadoras e a cidadanía, e unha renda adecuada para os diferentes elos da cadea de valor, especialmente no caso dos operadores primarios. Este conxunto de normas de produción e boas practicas serán definidas en pregos de condicións específicos, axeitados ás características dos diferentes ámbitos do sector agroalimentario e da cadea mar – industria de Galicia .

3. O sistema de certificación da sostibilidade constará dos seguintes elementos:

a) Os comités de sostibilidade dos diferentes ámbitos do sector agroalimentario e da cadea mar – industria de Galicia, aos que lle corresponderá elaborar e propoñer os pregos de condicións á Axencia Galega da Calidade Alimentaria ou á Consellería do Mar, segundo corresponda en razón da natureza do produto, para a súa aprobación, de ser o caso.

b) Os correspondentes pregos de condicións, que fixarán as normas de produción e boas prácticas e os requisitos do produto en cada un dos ámbitos do sector agroalimentario e da cadea mar – industria de Galicia. Estes pregos de condicións serán aprobados pola Axencia Galega da Calidade Alimentaria ou á Consellería do Mar, segundo corresponda en razón da natureza do produto, logo da proposta do correspondente comité de sostibilidade.

c) O sistema de seguimento da sostibilidade dos diferentes ámbitos do sector agroalimentario e da cadea mar – industria de Galicia. Este sistema comprenderá a identificación dos indicadores de seguimento que se utilizarán para definir e actualizar a disciplina de produción á que se refire o sistema de certificación, así como para avaliar o impacto das eleccións realizadas e os resultados alcanzados.

4. A adhesión ao sistema de certificación será voluntaria e implicará o sometemento a controis por parte dunha entidade de certificación que avaliará a conformidade da produción cos requisitos do prego de condicións. A conformidade do proceso produtivo cos requisitos do prego de condicións acreditarase cun certificado de conformidade emitido pola entidade de certificación que realice os controis. A Axencia Galega da Calidade Alimentaria será a encargada de autorizar as entidades certificadoras así como de supervisar a súa actividade.

5. O conxunto de normas de produción e boas prácticas revisarase periodicamente, procedendo ás actualizacións necesarias co obxectivo de adoptar as directrices máis recentes sobre sostibilidade económica, ambiental e social.

6. Os produtos certificados baixo o sistema definido neste artigo serán distinguidos por un logotipo público específico e recoñecible polas persoas consumidoras. Con este fin, poderase rexistrar unha marca de garantía que acolla os produtos agroalimentarios e da cadea mar – industria sostibles de acordo co establecido neste artigo e nas normas que o desenvolvan.

7. Regulamentariamente definiranse as normas comúns que deban conter os pregos de condicións aos que se refire este artigo, a composición e as normas de funcionamento dos comités de sostibilidade e os requisitos para a autorización das entidades certificadoras.

ALEGACIÓN QUINTA

É pertinente que para salvagardar a aqueles produtos de calidade que está amparados por denominacións xeográficas de calidade e evitar a confusión-colisión que puidera darse con outros sistemas de calidade diferenciada no art. 37.3 incluído dentro do capítulo V de Artesanía alimentaria, a nova regulamentación indique que:

"Para garantir a elaboración tradicional, nos produtos para os cales exista algunha denominación xeográfica de calidade [DOP ou IXP] coa que se puidesen confundir, a norma técnica correspondente esixirá que estes produtos estean acollidos á devandita denominación, alén doutros requisitos específicos que poidan establecerse."

Por contra non parece moi congruente que acto seguido no art.42 do capítulo VI que regula aos Produtos alimentarios tradicionais de Galicia se indique que:

"A Administración da Comunidade Autónoma de Galicia, a través da Axencia Galega da Calidade Alimentaria, en colaboración co sector, elaborará e manterá actualizado un catálogo de produtos alimentarios tradicionais, no que se recollerá a identificación e a definición dos produtos típicos e tradicionais de Galicia, con independencia de que estean ou non protexidos mediante un distintivo referido á orixe ou a calidade do produto, co fin de preservar e revalorizar estes, efectuando a súa caracterización e seguimento histórico."

RESPOSTA:

Enténdese que esta cuestión trata dun tema transversal, que pode suceder en calquera tipo de produto alimentario e non só aos procedentes da pesca, acuicultura ou marisqueo e que por tanto debe ser valorada polo Departamento impulsor da norma.

ALEGACIÓN SEXTA

O anteproxecto recolle novidades importantes na regulamentación das denominacións xeográficas de calidade nos títulos III e IV, para entre outras, recoller determinados aspectos novidosos da normativa europea (que regula este tipo de distintivos de calidade vinculada á orixe) e determinadas cuestións da normativa nacional (que regula as DOPs e IXPs de ámbito supra-autonómico). Ademais, a nova normativa debe recoller o cambio na norma internacional para á que deben estar acreditados os

consellos reguladores nos que a administración competente delega a actividade de control e certificación.

Por último, os reguladores indican que co fin de impulsar ás producións de calidade diferenciada (nomeadamente DOPs e IXPs) en certos aspectos, a nova normativa regula aos consellos reguladores, entidades que se constitúen como corporacións de dereito público para a xestión das figuras de protección da calidade daqueles sectores e produtos de calidade diferenciada que teñen unha maior capacidade autoorganizativa.

Nesta nova lei os reguladores galegos definen por primeira vez a xestión pública das figuras de calidade xeográfica (DOPs e IXPs) a través da Administración competente en materia de calidade alimentaria (art.46.1), indicando a posibilidade de delegar estás funcións en consellos reguladores (art. 46.2) se cumpren os requisitos que se detallan no art.48, que requiriran a adaptación dos consellos reguladores actualmente existentes.

Entre os novos requisitos é unha cuestión especialmente sensible o relativo á elaboración e aprobación duns estatutos a través dos que se rexeran os consellos reguladores (art. 48.f e art. 49). A adaptación a este novo requirimento, dos regulamentos que rexen ás denominacións xeográficas de calidade e aos seus consellos reguladores e que nalgúns casos se aprobaron tras longos procesos xudiciais, pode levar a que, contrariamente ao que pretende o regulador –impulso das ás producións de calidade diferenciada– estas se vexan debilitadas.

Para evitar isto, e reforzar e impulsar aos produtos (e sectores) amparados actualmente baixo denominacións xeográficas de calidade, o regulador debería establecer na nova lei mecanismos, que tendo en consideración as características sociais propias destes produtos, lles faciliten a adaptación dos seus órganos de xestión (consellos reguladores) a esta nova normativa, incluíndo a posibilidade de que os consellos reguladores que actualmente están aprobados podan seguirse rexendo polos seus regulamentos debidamente transpostos, incorporando neles as diversas cuestións novidosas que se establezan (como as obrigas das persoas operadoras alimentarias detalladas no art.43 do anteproxecto ou as novas obrigas dos consellos reguladores incluídas no art.52) .

RESPOSTA:

Enténdese que esta cuestión trata dun tema transversal, que pode suceder en calquera tipo de produto alimentario e non só aos procedentes da pesca, acuicultura ou marisqueo e que por tanto debe ser valorada polo Departamento impulsor da norma.

ALEGACIÓN SÉTIMA

Segundo se indica na exposición de motivos, o título V establece as medidas de fomento aplicables no sector alimentario, facendo mención especial das medidas relativas á calidade diferenciada.

Nese sentido e para incluír de forma clara a todos os produtos alimentarios galegos (do mar e da terra) é pertinente e necesario modificar o punto h do art. 63, como se indica:

"Incorporar a promoción de produtos de calidade diferenciada nas políticas de desenvolvemento rural, costeiro, turístico e cultural, para destacar a produción alimentaria galega como un elemento adicional na construción da paisaxe, a vertebración territorial do mundo rural e no medio costeiro e a conservación dos recursos naturais en clave de sustentabilidade."

RESPOSTA:

O título V deste Anteproxecto está composto por dous capítulos, O Capítulo I (artigos 62, 63, 64 e 65) ás Medidas de fomento da calidade alimentaria en Galicia, dende un punto de vista xeral e o Capítulo II (artigo 66) enfocado máis concretamente ás Medidas específicas de fomento da calidade alimentaria diferenciada. Polo tanto as medidas relativas e específicas da calidade diferenciada deben circunscribirse a este capítulo II.

Sen embargo, tamén é certo que todas as medidas deste título deben referirse tanto sector rural, de onde proceden os produtos agrarios como ao sector situado na costa galega, de onde proceden as maior parte da nosa pesca, acuicultura e marisqueo. Polo tanto, considérase que debe terse en conta parcialmente a alegación presentada, propoñendo unha nova redacción para o apartado h do artigo 63:

"Incorporar a promoción de produtos de calidade nas políticas de desenvolvemento rural, costeiro, turístico e cultural, para destacar a produción alimentaria galega como un elemento adicional na construción da paisaxe, a vertebración territorial do mundo rural e no medio costeiro e a conservación dos recursos naturais en clave de sustentabilidade."

Santiago de Compostela, 30 de maio de 2022

O director xeral de Pesca, Acuicultura e Innovación Tecnolóxica.

Antonio Basanta Fernández

DIRECCIÓN XERAL DE PESCA, ACUICULTURA E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA
Praza de Europa 5A - 4º - 15781 Santiago de Compostela
Teléfono 981 54 63 47 – sxmar.cmrm@xunta.gal